

MAGYAR MERKUR

1789-dik esztendőben.

A' Róm. Csász. és Apost. Kir. Fels. különös engedelmével.

Szombaton Bőjt - elő - Havanak 8-dik Napján.

Elegyes tudósítások.

Zemlénből jött hírek mind ekkoráig egy húr-
pendülnek: ez előtt a' kemény hidegről volt
a' panasz, most pedig a' nagy drágaság mellett,
a' melly olly nagy hogy 1 tojás 10 krajtzárokra, egy
sovány pujka 9 máriásokra kél, a' Szávának ki-öntésit
emlegetik. Jan. 25-én Zemplénben költ tudósításban
ezek vagynak meg-irva: „ Az időnek gyengesége és
lágylása, mellyet mi itten tapasztalunk, a' mi szolgál-
tunkat igen könnyebbiti és lovaink derekason vidulnak
és kövérednek. A' Száva vize olly magasságra öntött-
ki, hogy a' mi elől vigyázó Húszárinknak hátra térni-
ek kellett egészen a' szőlő hegyig, a' hol kalibáink
vagnak. — Vurmzer Regimentjéből e' következő
tisztok mentek Vukássovits Fő Hadnagy szabad serege
közé, és pedig a' tisztségekben elő - lépve, úgymint:

L

Kne-

Knezevits Kapitány Majórnak, Fel-Hadnagy Székely Antal Kapitánynak, Al-Hadnagy Rajnis Fel-Hadnagynak, Moska Strá'sa-mester, Al-Hadnagynak. A' katonákból-is mentenek elegenden., — N. Erdődy Gräven Regimentjeből jöttek a' múlt napok Pestre harmintz 's egynéhány köz-legények egy kapitánnyal, ugyan azon szabad sereg közzé.

A' fényes Portának izenetjére, melly az múlt hónapnak 8-án Belgrádból Zemlénbe hoztatott és tovább Bétsbe vitett, ugyan a' múlt hónapnak 12-én jött Bétsből egy irás, a' mellyben hihetőkép a' válaszfélben reája, és Belgrádba küldtetett, onnan Konstantzinápoly felé való mozdításra. Petropoljáz Kapitány, a' kire volt bízva az irás, dél tájban egy doboslovagló Húszárral a' Száva hegyéhez ment, a' dobosveré a' dobot és a' Húszár egy fejer zászlót lebegtetett. Azonnal a' vár-falakon sok Törökök meg-jelenének, kik rettenetesen kiáltanak, azután egynéhányon a' vár-falakon által-jövének, a' kiknek a' Kapitány az irást által-nem adá, hanem azt kíváná, hogy Basa maga küldjön rendelt embereket, a' kik az a' vár-falokhoz vegyék. Leg-ottan 4 követek jövének Basától, a' kik a' parthoz érkezvén, egyikének által-nem adá a' Kapitány az irást. — Már most különféle beszédek hallatnak Zemlénben. Előbb a' békeség volt a' szó, mivel azt gondolták némellyek, hogy békeségnek fel-tételi voltak meg-irva a' fellyebb említett irásban; de, hogy 27-én 4000 Törökök, a' gyúkkal Belgrádból a' közel lévő hegyekre mentek lenni mondatnak, alig ha a' fegyver-szünetnek a' vége mar vége nem leszen. Puska-por, bombák, ágyú-ostrom-lajtorják elég számmal vagynak Zemlénben, mellyek Belgrádra tzeleznak; a' Pesten által-meg-irva a' Basa-afók-kompaniája (mineurs) kevés idő múlva

fog érkezni. A' deszka házok mind szüntelen épít-
 nek, 's utóbbi haszon-vételre rendelve láttatnak. A'
 jég még áll a' Dunán és gátolja az eleségnek 's egyéb
 dolgoknak által-költöztetését; a' bé - fagyott talpok fie-
 tséggel ki vonattatnak belőle, hogy ha a' jég meg - in-
 dúl az ellenség részére ne vittessenek. — Pest és Buda
 közt tartózkodik még most-is a' jég; és jóllehet már
 egynéhány ízben meg - indúlt vala, tsak ugyan nem
 lévén elég tágos útja, ismét meg-akadt. Ez által pe-
 dig feibe szakasztja a' két városoknak egymással való
 könnyű közölségét, 's egyfersmind akadályoztatja a'
 hadi seregnek és rekrutáknak által-költöztetését. A'
 múlt napokban mentek Pesten keresztül Arad felé kü-
 lömbféle Német Gyalog Regimentekhez tartozandó 500
 Lengyel rekruták.

Köptsény tájékán a' Duna mészfzire ki-öntött, és
 a' Bétsi Pótták 6 napoktól fogva el-maradtak.

Horváth országban a' mély hó 's ahhoz térő aka-
 dályok miatt se kenyér, se más eleség az el - rendelt
 hadi seregekhez nem szolgáltatathatott; annakokáért a'
 Horvát országai hadi sereg' komendójától adattatott - ki
 a' parantsolat, hogy a' szélső határokon vigyázaton
 álló seregek két két hetekként el - bortsáttassanak 5 kr.
 mindennapi fizetéssel, hogy a' kenyér meg - maradjon,
 mivel már kenyér helyett kukoritzával és zabbal tar-
 tattak katonáink. Ján. 15 én kezdődött ez a' szabad-
 ság-adás, éppen midőn a' nagy hó el-olvadna. Kétség
 kívül a' Törökök azonnal híret hallották ezen szabad-
 ság-adásnak, mert már 19-én Tzazin és Ostrosázt kö-
 zött közel 6000 hez Ibrahim Beg Betsirovits vezérlése
 alatt gyűltenek-össze a' Törökök, a' kiknek tzéljok
 vala a' Fő-Hadnagy Bajalits Bárót az őrizet helyen
 Kersztinánál meg-támadni. A' Fő Hadnagy ugyan ak-
 kor őrizeten vala, (a' hol a' tágos útat, melly 6 Tö-

rök várokból Károlyvárra viszen, óltalmazni (be-
 tett) midőn az ellenségnek szándékát meg-tudta. A
 20-án eltvére Nagy-Kladusnál olly közel léptete, hogy
 a' Fő Hadnagynak szélső őrizetétől fél mértföldnyire
 távol volt. A' Fő Hadnagy Bajalits következő nap
 ra várván az ellenséget, meg-parantsolta, hogy minden
 den hegyeken, mellyek mintegy 6 órányi járó utat távol
 nek, erősen tüzelljenek az őrizetek, hogy az ellenséget
 távolról láthassak; annakutánna öszve-szedé az ő
 kevés népét és el-osztá őket a' dombokra, a' mellyeken
 egy ágyú-lövésnyire távol voltak az ellenségtől. A' 20-
 szakan fok ízben el-süttette az ágyúkat, és az el-sütött
 legénység minden hegyeken dob-szóval lármát csinált
 dílt; ugyan azt tselekedte a' Fő Hadnagy Rukavits által
 az Ogulini határokon az oda való fegyveresekkel. A' 21-
 zen zendülés által nem tsak a' távol fekvő fereget, hanem
 úgymint a' Szluini Regiment az ő szabadságofsisal meg-
 dúlt-fel, hanem az Oberster Behárnik mint Brigádvezet
 egy divízióval az Eszterházi Miklós Regimentjéből egy
 svadron Gräveni Húszárokkal Károlyvár táján a' tá-
 károl segítsegül siete. De a' Törökök nem bátorkodtak
 többé egy lépést előre lépni és Nagy-Kladuson kívül
 egy ideig rendre állottak, de, mivel az ágyú-lövés
 félzünkön meg-nem szüntenek, azt vélték, hogy nem
 igaz lehet az a' mit a' szabadság-adásról hittek, és
 minden leg-kifsebb ellenséges próba nélkül, Kis-Kladu-
 sön és Theodorovon által visszsa tértek.

Ez a' történet bizonyosága lehet annak, hogy az ellensé-
 get el-tökeltet: szándék és elmebeli jelen-létel a' leg-meg-
 nyobb veszedelmekből-is még-szabadíthatja az embert.
 Ha a' Fő Hadnagy Bajalits elejénten mindjárt az ő rend-
 deléseit által az ellenséget el-nem tévezztette volna,
 az ő kevés népével ezt a' fontos helyet, mellynek meg-
 tartásától a' Károlyvári vidéknek bátorsága függ, el-
 hagy-

hagyni kellett, vagy pedig arra kényszerítettetett volna, hogy a' fántzokban védelmezze magát, melynek vége mindenkor kétséges lett volna. Ebből és a' következő történetből ki-tettség, hogy a' Törökök nem hajolnak még békefélségre.

A' Vörös Toronyi pafsuftól érkezett tudósítáfok szerént ugy látzig, mintha a' Törökök az ő egyfzer el-tökéltt szándékjokat, a' szabad katonák' Kapitányanak, Sztojannak el-fogását, bár még annyiba kerüljön nékiek, véghez vinni akarjak. Jan. 16 tól a' 17ére következő éjtszakán Priporánál ki-allított Arnótok szélső őrizetjét meg támadták, a' mellynél mind a' két részről egy pár legények agyon lövettettek. A' következő éjtszakán másod ízben próbálták szerentséjüket, annyira hogy félelemben voltanak a' mieink, hogy Kineenbe ne üfsenek; melly okbul az oda való katonaságnak segítségére 18-án a' Boitzában telelő Süller Kapitány az ő kompániájának egy részével, Talmatselből Sz. Györgyi Hadnagy az ő Húzfáruval, és Laskari Kapitány az Arnótokkal ki-indítottak. De 19-én a' fegyveres nép öfveséggel az ő régi szállásaiba bé-tért, mert az ellenségek tsupán tsak az ő tulajdon faluikat, úgymint: Spint, Kokoit, Makfenit és Rakovitzát prédálták-fel és rész szerént el-égették, egynéhány Oláh fertéfsel-kereskedőket le-vagdaltak és meg-fosztottak, s azzal vízfza mentenek. 21-én ismét meg-jelenének az ellenségek, és Titeftig prédálának; ez okáért a' fellyebb említett katonaság meg 100 legénnyel a' Staabs Gyalog Regimentből azon nap estvére 6 órakor leg-nagyobb sietséggel Kineenbe ki-indúlt, és annak helyébe 23-án 2 kompániák az Orofzi 3-dik battalljonbul a' Fő Strá'samester Diotalevinek vezérsége alatt 3 ágyúkkal Boitzába bé-szállottak. De a' mint hallatik, az ellenség újjonnan Sibla felé vízfza vonta magát, és 30 gyalog Arnótok hozzánk által-jöttek. Ha

Ha ugyan tsak a' Törökök' szándékja vólt Stoján Kapitányt el-fogni, most ugyan tzéljokat nem érik-el, mert 19-én betegen érkezett-meg Szebenben.

Némellyek azt hírlelik, hogy Mavrojeni Vajda meg-parantsolta légyen, hogy Topolokon túl ide fele fekvő helységek fel-gyújtatassanak, ki-pusztítatassanak, és a' lakosok, a' kiket hit-szegő árulóknak vél, karó-ra hányattatassanak.

A' két M. Gyalog Regimenteknél, Pálffy és Gyulaynál, fel-állítandó 4-dik batalljonok, mihelyst rendben lesznek, Brodba és Gradiskába azonnal el-fognak menni, a' két vároknak őrizetére. Pálffytól egynéhány 100 legények a' Gräven Húszár Regimentnek, és Károlytól Wurmzerhez adattattak.

A' Törököktől el-nyert Dreznik várában mostanában Basse Kapitány vagyon az ő kompániájával, Petrovofelloban pedig valóságos őrizet nintsen, hanem tsak egynéhány strásák vagynak, a' kik rendelt időben másokkal fel-váltatnak.

Vukáffovits szabad seregéhez sok helyeken fogadják a' legényeket és sokan adnak kezét, a' kik különös kívánságot mutatnak ezen jeles és érdemes vezér alatt hartzolni. A' gyülekezetnek helye Zengen vagyon. Fiumében a' Fel-Hadnagy Jessits a' Verbungnak komendánsa, Pesten pedig a' fellyebb említett Knesevits Májór.

Mekkora lészzen ez a' szabad sereg, azt még nem tudhatni, valamint azt hogy merre fog küldöttetni, de hiteles az, hogy a' tenger mellyékieket és azokat a' kik tengeren szolgáltanak, leg-örömeztobb fogadják a' gyalogok közzé, Húszároknak pedig inkább véteztetnek bé Magyarok, hogy sem más nemzetbéliek. A' Montenegriták' nagyobb része Vukáffovitsnak kedves és a' mint mondják, véle levelez; melly okbul némelyek

lyek

lyek azt hozzák-ki, hogy másodszor-is Albánia lészzen a' hely a' hol Vukáffovits győzedelmet szerezni, és a' hit-szegőn bofszút-állani fog.

Közönséges vélekedés, hogy az Oroszok Bender felé indulnak, mivel már azt a' tájékat a' Töröktől meg-tisztították, és a' nehéz ágyúk Oszakovbúl az em-lített vár felé küldtetnek. Ezen erőtségnek vívása Szoltikov vezérre bízva lészzen.

Budán a' múlt 1788 esztendőben 1275 gyermekek jöttek a' világra és 1341 emberek haltak meg. A' születettek száma 95-el kevesebb a' meg-hóltak számánál; holott 1787-ben 108al több volt. Az öszve eskütteknek száma 295 pár. 1787ben a' születettek' száma 1310, a' meg-hóltaknak 1202, és a' házasodóknak 388 pár.

Pesten a' múlt esztendőben 1167 gyermekek születtek, és 238an házasodtak. A' születettek száma 70 kevesebb a' meg-hóltakénál; és Budához hasonlítvan, ki-tetzik, hogy Budán 180 születésekkel és 104 meghalálózásokkal több volt.

Török ország. Kevéssel elébb, mint Oszakovnak el-vesztéséről érkezett volna a' hír Konstantzinápolyba, e' következendő változás történt a' Szerelben (a' Török Császár ágyafsainak palotájában): Mivel az udvari tisztek között egyik sem forgolódik annyit a' Császár körül, mint a' Kislár Aga (a' herélteknek feje) mindenkor nagy ez a' méltóság és az ország dolgához is köze vagyon. A' mostani Kislár Aga és még egy herélt a' Császárnak különös kegyelmében voltanak és az által a' többi fekete kamara-örzökön nagy hatalommal bírtanak és pénzért mindenféle kegyelmet és tisztséget oszogattak. Nem régen egy ilyen herélt egyik peresének dolgát egy *Divánbéli* bíronak ajánlotta: de ez a' törvény szerént ítéle és a' *Cliens* vesztés volt. A' heréltek ez által meg-sértetődvén a' bíronak

távol-lévő házába mentenek, meg-ölék ötet és romlott házát le-dönteni akarák, hogy az ő tselekedetjeket tiszkolhassák; de ezt véghez nem viheték és a' dolog ki nyilatkoztatott. De haszontalan vala az iparkodás, a' Császárt tudósítani a' dolog felől; mert a' Kislár Aga mindeneket el-távoztatni tudott. A' Mufti végtére írást nyújtott bé a' Császárnak, a' mellyben minden el-rőszak-tételek 's egyéb gonofságok, mellyek a' Kislár Agának óltalma alatt véghez mentenek, le-festvé valának. A' következése a' lett, hogy Nov. 1 napján, a' mellyen a' Jantsárok a' Szerelnek udvarában vendégettetnek, a' Kislár Agának, és a' Császár másik kedves sének feje karókra fel vólt függesztve. Az ő barátjait közzül sokan ugyan akkor tömlőzre hanyattak, és a' Kislár Agának kints-tartója, Örmény Jakab, mindad-dig kínoztattatott, míg annak kintseit meg-nem mutatta; melyre azután meg-fojtattatott és a' tengerbe vetetett. A' háznak el-rejtett szegletjében kész pénz jószággal együtt 15 millio piafterek találtattak, melly hihető azért, mivel a' Kislár Aga 10 ezrtendőktől fogva szolgált és a' Császártól mindenkor szerettetett. — A' Mufti és a' Kaimakan a' Császártól bőven megajándékoztattak, az új Kislár Aga pedig a' kemény parantsolatot vevé hogy más dolgokba ne avassa magát, mint a' mellyek egyenesen őtet illetik.

A' meleg és kellemetes idők, mellyek mostan járnak, az egész természetet élesztik; de más felől ár-vizekkel fenyegetnek, mivel a' hó hamar el-olvad, és mindazáltal a' vastag jég a' Dunáról nem akar el-indúlni. A' Győri Sziget egészen vízben lenni mo-datik.

P E S T E N N,
Nyomtattatott Patzkó Ferentz' betűivel.